

p. 154), Moreira (*Folk. Tort.*, p. 699), Ga. Girona, com a mot del Matarranya i Maestrat, al costat de *buscalla*. Hi ha també un milan. *büskay*, genov. *buscagge*, i un oc. ant. *buscalba*; i és mot representat en parlars moderns de gran part del Sud i Nord de França (FEW I, 648a, § 2), entre ells llgd. *buscáio* (o *básco* «une bûche de bois à brûler», Sauvages).

Buscar i deriv., V. *buscar* (BUSCA) *Büsigar*, V. *boiga* *Busillis*, V. DCEC, *busilis* *Busim*, encreuament de BOTZINAR amb rum-rum *Busiquejar* (amb 10 infl. aquest de *musiquejar*, ocupació de pastors), V. *buscar* (BUSCA)

BUSNADA, 'tronada', 'xàfec', 'tropell de gent', que avancen, maestr., de l'ár. *múzná* 'nuvolada plujosa, pluja'.

Ga. Girona ho dóna com a propi de Benassal i Vilafamés, i *esbrusnada* a Morella. Veg. per al mot àrab la meua nota del BDC xxiv, 12, ara reproduïda en *EntreDL*, vol. III; en el gloss. de *Seidia* (p. 278) «*busnada* de gent, d'aigua de pluja o riu creixcut; vol dir 'multitud, tropell'» (p. 278). Com que Labèrnia era del Maestrat, en donar *busnaga* 'moca de peix' (1839) deu usar una variant del mateix ('massa de gent' = 25 'massa de vísceres'), potser encreuat amb un altre mot de sentit semblant: alguna variant de *moca* o de *maga* (que amb un sentit semblant es troba a Galícia i alguns altres punts de la costa atlàntica); cf. amb aquest un *pismago* 'tros de carn' a Vimbodí segons *AlcM* (que 30 JnSales i Vallès creu inexistent).

Busquera, *busqueret*, -eta, *busquerot*, *busqueta*, V. *busca* *Busquiryar*, V. *buscar*, art. BUSCA *Bussa* (*AlcM*) no existeix, és en plural masculí *busses* (com 35 *llaces* per 'llaços', etc.) *Bussoc*, V. *bossoga*

BUST, 'representació del cap i part del tòrax d'una persona', 'part superior del tòrax', pres del ll. *bustum* 'crematori de cadàvers', 'sepultura', 'monument fúnebre', derivat de *burère*, variant de *urère* 'cremar, sotmetre a combustió', probablement per conducte de l'italià. □ 1.ª doc.: c. l'a. 1800, baró de Maldà.

«Queden per allí alguns *bustos* de marmol o jaspe blanch, y ben desfiguradas sas testas (que és una llàstima)» (*Excursions*, p. 116). Potser usava en singular la forma *bust*, potser l'acastellanada *busto*, única registrada per Lab. 1839. Mot tardà en català. Probablement és errònia la data del doc. mallorquí del S. xiv, que cita *AlcM*, o és text infidel. En cast. no es troba fins a 1605, en francès des de 1549, i aquí la forma *buste* fa creure que es prengué de l'italià (cosa molt probable també en les altres llengües), car en italià, on ja apareix almenys en el S. xvi, es troben les accs. intermèdies 'cadàver', en l'Ariostó (*O. F.* 55 xiv, 101) i 'cos d'home viu' (ibid. xv, 97).

Butà, V. *butíric*

BUTACA, provinent d'una llengua d'Amèrica (el 60

cumanagoto, de Venezuela) per transmissió del castellà. □ 1.ª doc.: 1858, Dicc. Mallorquí d'Amengual («neologisme»).

Se'n deia en català, i jo mateix encara ho he dit de vegades, una *poltrona*: el *DAG*. diu «*cadires de poltrona*». En el mateix castellà no va ser admès per l'Acad. fins a 1843; cf. Friederici, *Amer. Wb.*, 103; Cuervo, *Ap.*, § 975. Però ja l'usa Narcís Oller el 1897: «indolentment asseguts en les *butaques* de la saleta de confiansa» (*Vilaniu*, 145).

Butanal, -nol, *butè*, *butil*, *butiraci*, V. *butíric*

BUTÍRIC, àcid de la sèrie acètica, que sovint es troba en certs productes lactis, com la mantega, deriv. savi del gr. *βούτυρον* 'mantega' (aquest era un compost de *βούς* 'vaca', amb el sentit primitiu de 'formatge de vaca'). □ 1.ª doc.: 1905, Bulbena; c. 1925-30.

Cap dels mots d'aquest grup no figurava en el *DOrt.* (1917). El primer que va reclamar-los en el si de l'IEC fou Eduard Fontseré, que degué demanar la inclusió de *butíric*, i amb aquest objecte el tenia anotat (únic de la sèrie) en el seu exemplar de mà del *DOrt.* Suposo que tots ells degueren ser inclosos d'un cop, en una reunió de Fontseré i Fabra (observi's que en la 1.ª ed. del *DFA*, evidentment per això, *butà* va ser-hi posat, junt amb els altres, darrere i no davant de *butaca*). Són: *butirat* [1905, Bulbena]; *butiril*; *butirina* [1905, Bulbena]; *butirona*; *butil*, *butilè*, *butílic*; *butè*, *butenil*; *butanol*; *butanal*; d'una combinació d'aquest radical amb la terminació de *metà* es formà *butà*, hidrocarbur gasós, com aquest i el *propà* (V. PROPIONIC), que es degué formar amb *metil* i potser la terminació de *panà*, lloc on es troba el *metà*. Derivat directament del mot grec és *butiraci*; compostos: *butirolactona*, *butiròmetre*, *butiramida* i algun altre.

Bulla, *butllaire*, *butllar*, *butllari*, *butlleta*, *butlletí*, V. *bola* *Butlloja*, *butllojar*, V. *bola* *Butoni*, V. nota 3 a BABAU *Buts*, errada per *burs*, V. *burxar*

BUTXACA, del mateix origen que el cast. dial. i port. *burjaca*, que designen certes menes de bosses o saquets, d'etimologia incerta; probablement tots tres procedeixen en definitiva del cèlt. *BULGIA 'bossa' (gàllic BŪLGA) (veg. BUJOLA), però la terminació -aca no s'explica gaire; com que també apareix dialectalment en basc, potser entrà a la Península des de l'oc. *bolja* 'bosseta', i havent passat a parlars basco-romànics dels Pirineus, aquests l'usaren en plural basc amb una forma **burázak* o **burtzak*, possiblement com a terme d'homes de guerra o arquers de llengua mig-basca, i des d'aquests retornà als parlars romànics. □ 1.ª doc.: 1387.

En un inventari rossellonès de la casa d'un notari, mig en llatí: «una *botxacha* pro tenendo scripturis» (Alart, *InvLLCat.*); o sigui una bossa o saquet per guardar escriptures (amb la grafia corrent -cha = -ka).

Devia ser una bossa interna penjada a les calces a manera de butxaca (la *faltriquera* castellana) en el Lli-